

til at klinge. Og hun udbryder: »Gives der i Livet nogen større og rigere Glæde end denne!«

Men i lang Tid beholdt hun Kundskaben om denne Evne for sig selv, thi hun skammede sig halvvejs over at have ladet sig friste til »at holde Foredrag« uden Tilhørere i en tom Kirke. Hun vedblev at skrive flittig, og Mr. Scott udgav hendes Artikler og betalte hende godt for dem.

Hendes Helbred var stadig usikkert, og Lægerne forordnede som den eneste Udsigt til, at hun kunde komme sig, fuldstændig Ro og Forandring af Levevis. Men dette var umuligt at iværksætte, da Forholdene i hendes Hjem blev mere og mere vanskelige. Mr. Besant har formodentlig raadført sig med forskellige af sine kirkelige Venner, om hvordan han burde stille sig til sin Hustrus Kætterier, og Resultatet blev, at han forlangte, hun i alt Fald skulde være nærværende ved alle kirkelige Handlinger og deltage i Alterens Sakramente. Men det var hun fast bestemt paa ikke at ville, hvad end Følgen af hendes »Halsstarrighed« vilde blive.

Hun havde om Sommeren været ved et Badested med sine Børn for at forsøge om Forandring af Luft o. s. v. skulde virke gavnligt paa hendes Helbred, og opholdt sig paa Hjemvejen hos sin Moder i London, hvor Dr. Sibson behandlede hende.

Og her kom Afgørelsen. I et Brev underrettede Mr. Besant hende om, at hvis hun ikke vilde falde tilføje overfor de to nævnte Punkter, var hans Hjem for Fremtiden lukket for hende. »Valget stod altsaa«, siger hun, »nu kun mellem Hykleri og Forvisning — jeg valgte det sidste.«

En usigelig bitter og sorgfuld Tid paafulgte. Værst af alt var det hende at skulde sætte sig op imod sin Moder, der bedre end hun selv indsaa, hvad denne Adskillelse fra Hjemmet havde at betyde, og alle de Vanskeligheder, hun vilde faa at overvinde, naar hun for Alvor stod alene. »Den Gang,« siger hun, »anede jeg ikke, hvor grusomme Mænd og Kvinder kan være; men nu, da jeg efter elleve Aars Erfaring véd det, siger jeg dog uden Betænkning, at jeg hellere vilde gaa det altsammen igennem med Øjnene aabne lige fra Begyndelsen af, end jeg vilde have levet disse elleve Aar »i det gode Selskab« under Byrden af et Liv i Løgn.«

Men Kampen var haard, da hendes Moder, som hun elskede over alt andet paa Jorden, paa sine Knæ bad hende give efter, og det forekom hende næsten som en Forbrydelse at blive ved sin Beslutning, og dog — »leve Livet i en Løgn — ikke en Gang for hendes Skyld kunde hun gøre det.«

Saa var der Børnene, de to smaa, der forgudede hende, og for hvem hun paa én Gang var Moder, Barnepige og Legekammerat. Skulde hun ogsaa give Afkald paa dem? Delvis blev dette hende dog sparet.

Der kom for Dagen forskellige Ting, som ikke just var til Fordel for den højærværdige Mr. Besant, og det lykkedes derfor hendes Broder at udvirke lovlig Separation for hende paa den Betingelse, at hun fik Lov at beholde Datteren, mens Sønnen blev hos Faderen. Hun fik desuden en lille aarlig Sum tilstaaet til Datterens Underhold, »akkurat nok til at kunne sulte i al Anstændighed«.

I England eksisterer nemlig ikke Skilsmisse, naar

der ikke foreligger bevisligt Ægteskabsbrud. Det var altsaa kun en Separation, der var Tale om.

Kvindens Valgret og Valgbarhed i Folketinget den 11. Marts 1890.

Ved en Misforstaaelse er det Rygte opkommet, at der i sidste Rigsdagssamling har været stemt om Kvindens Valgret og Valgbarhed.

Sagens Sammenhæng er følgende:

Lige som flere Gange tidligere havde *Berg* m. fl. indbragt et stort Lovforslag om de kommunale Valg. Paa dette var ogsaa Kvindens Valgret og Valgbarhed foreslaaet.

Da Lovforslaget kom til 2den Behandling den 11. Marts, var der stillet flere Ændringsforslag. Et af disse, af *Lavridsen* og *J. Sørensen*, gik ud paa, at Kvinden kun skulde have *Valgret* ved de kommunale Valg, saa at Bestemmelsen om *Valgbarhed* udgik.

Dette Ændringslovforslag begrundedes af *J. Sørensen* saaledes: »Jeg har ikke noget imod, at selvstændige Kvinder har Valgret, men derimod har jeg ønsket, at det kom til at foreligge som Afstemningspunkt, om Kvinder ogsaa skulde være valgbare til Kommuneraadene saavel i Byerne som paa Landet. Forøvrigt har det heller ikke været mig rigtig klart, hvilke Kvinder det egentlig er, der menes i Lovforslagets § 1; jeg har ikke været sikker paa, om det ogsaa var den gifte Kvinde, eller om det kun var gifte Kvinder, naar der var oprettet Ægtepagt. I det Hele kunde det maaske være ønskeligt at faa dette Spørgsmaal klaret lidt mere; jeg lægger ikke saa overdreven stor Vægt paa, om Forslaget bliver vedtaget eller forkastet, men jeg har dog ønsket at bringe det frem som Afslutningspunkt.«

Den næste Taler, *Bajer*, sagde, idet han omtalte de af *Lavridsen* og *J. Sørensen* stillede Forslag: »Jeg kan naturligvis ikke stemme for deres første Ændringsforslag om, at Kvindens Valgbarhed skal udelukkes fra denne Lov, men paa den anden Side tror jeg heller ikke, at det er Øjeblikket til at optage en indgaaende Forhandling om dette Spørgsmaal. Der foreligger imidlertid her et Afstemningspunkt, hvor man kan se Tingets Mening i saa Henseende. Naar det ærede Medlem omtalte § 1 og sagde, at det var tvivlsomt, hvor vidt den gifte Kvinde kommer med, saa forekommer det ogsaa mig, at det kan være nogen Tvivl underkastet. Der staar i § 1, c, at Kvinden ikke kommer med, naar hun er ude af Raadigheden over sit Bo; men det er den gifte Kvinde i Reglen, særlig hvor der er Formuefællesskab, og det bliver altsaa kun den gifte Kvinde, for hvis Skyld der er sluttet Ægtepagt, der vil kunne komme med. Jeg berører dette Punkt for at vise, at flere omfattende Spørgsmaal om Ægtefællernes indbyrdes formueretlige Stilling maa løses, førend vi for Alvor kunne tage fat paa den gifte Kvindes Valgret og Valgbarhed.«

Som Ordfører for Forslagsstillerne udtalte derefter *Berg*: »Jeg havde ikke troet, at det ærede Medlem fra Ringsted (*Lavridsen*) og Skanderborg (*J. Sørensen*) vare